Թ.00.05 - ԿՐՈՆԻ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ ԱՍՊԻՐԱՆՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՇԱՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ (75 ՀԱՐՑ)

1. Աստվածաբանությունն իբրև գիտակարգ: Սահմանումը, ենթաբաժինները, պատմական զարգացումը:
2. Դավանանք և վարդապետություն: Դավանանք և Աստվածաշունչ: Դավանաբանական աստվածաբանություն, կապն աստվածաբանության այլ ճյուղերի հետ:
3. Կրոնագիտության առարկան, կառուցվածքը, կրոնի ուսումնասիրության սկզբունքները, մեթոդներն ու գործառույթները: Կրոն և հավատ, կրոնի կառուցվածքն ու բաղադրիչները:
4. Կրոնի պատմական ձևերը. վաղ հավատալիքներ, ազգային կրոններ, համաշխարհային կրոններ: Դիցաբանություն և կրոն:
5. Հին Միջագետքի կրոնը (ընդհանուր բնութագիր):
6. Հին եգիպտական կրոնի ընդհանուր բնութագիրը:
7. Հունահռոմեական դիցարանի հաջորդական շերտերը, անցումների որակական ցուցանիշները:
8. Հայոց հեթանոսական կրոնը:
9. Հնդկաստանի ազգային կրոնները. Հինդուիզմ:
10. Հնդկաստանի ազգային կրոնները. Ջայնիզմ, Սիկհիզմ:
11. Չինաստանի ազգային կրոնները. Կոնֆուցիականություն: Դաոսականություն:
12. Ճապոնական ազգային կրոնը՝ Սինտո:
13. Բուդդայականության առաջացումը և զարգացումը:
14. Բուդդայականության ուսմունքը, հիմնական ուղղությունները:
15. Իսլամի ծագումը և զարգացումը: Մուհամեդի կյանքն ու գործունեությունը:
16. Իսլամի դավանաբանությունը և պաշտամունքը: Իսլամի հիմնական ուղղությունները:
17. Հուդայականության առաջացումը, զարգացումը, դավանանքը և տոնածիսական համակարգը:
18. Հուդդայականության հիմնական ուղղությունները:

19. Աստվածաշունչ մատյանը. կառուցվածքը, կանոնը, ձեռագրերը և հայերեն թարգմանությունը: Աստվածաշնչի հայ մեկնիչները:
20. Հայտնություն: Հայտնության իմաստը, ձևերը և աղբյուրները:
21. Աստված. Աստծո ստորոգելիները և Աստվածաճանաչողության եղանակները:
22. Արարչաբանություն: Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու արարչաբանական հիմնադրույթները:
23. Մեկնողական ժանր, եղանակները: Ալեքսանդրիայի և Անտիոքի մեկնողական դպրոցները:
24. Սբ. Երրորդություն: Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու վարդապետությունը Սբ. Երրորդության վերաբերյալ:
25. Կապադովկիական հայրերը և նրանց աստվածաբանական հայացքները:
26. Քրիստոսաբանություն: Քրիստոսաբանության նորկտակարանային հիմքերը: Հայոց Եկեղեցու քրիստոսաբանական հիմնադրույթները:
27. Փրկության տնտեսությունն ու կատարումը: Սբ. Հոգու Գալուստը և Շնորհաբաշխությունը:
28. Վախճանաբանություն: Հայոց Եկեղեցու վախճանաբանական հայացքները:
29. Եկեղեցու խորհուրդը: Ճշմարիտ Եկեղեցու նշաններն ու հատկությունները:
30. Հայոց եկեղեցու խորհուրդները:
31. Հայոց եկեղեցու վարդապետները և ուսուցիչները:
32. Հայոց եկեղեցու տոներն ու ծեսերը:
33. Սբ. Պատարագ:
34. Քրիստոնեական առաջին համայնքների ձևավորումը և զարգացման հիմնական միտումները: Երուսաղեմի 51 թ. Առաքելական ժողովը:
35. Առաքելական քարոզչությունը Հայաստանում՝ ըստ վաղ ավանդույթի:
36. Նախանիկեական շրջանի եկեղեցին: Առաքելական Հայրերը:
37. Քրիստոնեության հալածանքները II – IV դդ.:
38. Քրիստոնեությունն իբրև հանդուրժելի կրոն: Միլանի էդիկտը: Քրիստոնեության պետականացումը Հայաստանում: Հայ Առաքելական Եկեղեցու կազմակերպումն իբրև միասնական կառույց: Գրիգոր Լուսավորիչ և Տրդատ Մեծ:

39. Նիկիայի տիեզերական ժողովը։ Արիոս և արիոսականություն։ Հավատո հանգանակը, կանոնական որոշումները։
40. Հայոց Եկեղեցին IV դարի կեսերին։ Ս. Ներսես Մեծ։ Աշտիշատի ժողովը։
41. Կ. Պոլսի երկրորդ Տիեզերական ժողովը։ Գումարման շարժառիթները, պատմաեկեղեցական բնութագիրը և սահմանված կանոնական որոշումները։ «Նոր Հռոմի» ուսմունքը։
42. Հայոց Եկեղեցին Գրերի գյուտից առաջ։ Պատմաեկեղեցական իրողությունները։ Սահակ Պարթևի նշանավոր դերակատարումը։ Գրերի գյուտը և ազգային դպրոցների բացումը։ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցը և թարգմանչաց շարժումը։
43. Եփեսոսի երրորդ Տիեզերական ժողովը և նրա որոշումները։ Կյուրեղ Ալեքսանդրացու և Նեստորի հակամարտությունը։
44. Հայոց եկեղեցին V դարի առաջին կեսին։ Շահապիվանի ժողովը։ Կանոնական որոշումները։ Վարդանանց պատերազմը, Ս. Վարդանանք և Ս. Ղևոնդյանք։
45. Քաղկեդոնի 451 թ. «տիեզերական» ժողովը և նոր դավանաբանական բանաձևը։ Ժողովի 28-րդ կանոնը։ Քաղկեդոնական և հակաքաղկեդոնական եկեղեցիներ։
46. Հայոց եկեղեցին V դարի II կեսին։ Հովհան Մանդակունի և Վահան Մամիկոնյան։
47. Հայոց եկեղեցին VI դարում։ Դվինի Ա և Բ ժողովները։ Հականեստորական շարժումը։
48. Հուստինիանոս Մեծի կրոնական քաղաքականությունը։ «Երեք կետերի մասին» էդիկտը։ 553 թ. Կ. Պոլսի ժողովը։
49. Հայոց եկեղեցին VII դարի սկզբին։ Հայ-վրացական եկեղեցական պառակտումը։ Կոմիտաս Աղցեցի։
50. Հայ և բյուզանդական եկեղեցիների միության նոր փորձերը։ 632 թ. Կարինի ժողովը և միակամության վարդապետությունը։
51. Հայոց եկեղեցին Հովհան Օձնեցու շրջանում։
52. Պատկերամարտական և պատկերապաշտական շարժումը VII-VIII դդ.։ 787 թ. Նիկիայի «տիեզերաժողովը» և Հայոց եկեղեցու դիրքորոշումը։
53. Հայոց եկեղեցին հայկական անկախ պետականության վերահաստատման շրջանում։ Զաքարիա Ա Զագեցի և Գևորգ Բ Գառնեցի։ Հայ-բյուզանդական եկեղեցական հարաբերությունները IX-X դդ.։ Շիրակավանի 862 թ. ժողովը։
54. Հայ եկեղեցին Բագրատունիների թագավորության շրջանում (IX-XI դդ.)։

55. Պապական Հռոմի և Կ. Պոլսի պատրիարքության կացությունը XI դարասկզբին։ 1054 թ. Մեծ սխիզմը և դրա կանոնական ու դավանաբանական պատճառները։
56. Ուղղափառ եկեղեցիների կազմավորման կանոնական սկզբունքները։ Անկախ (ավտոկեֆալ) և ինքնավար (ավտոնոմ) ուղղափառ եկեղեցիներ։ Ուղղափառության դավանաբանությունը և պաշտամունքը։
57. Ուղղափառ ավտոկեֆալ եկեղեցիներ. համառոտ ակնարկ (Ռուսական, Կիպրոսական Հելլադական, Վրացական, Սերբական, Ռումինական, Բուլղարական, Ալբանական, Լեհական, Չեխոսլովակյան և Ամերիկյան ուղղափառ եկեղեցիներ)։
58. Կաթոլիկության դավանաբանությունը և պաշտամունքը։
59. Կաթոլիկ եկեղեցին և խաչակրաց արշավանքները։ Կաթոլիկ եկեղեցին XII-XIV դարերում։ XII-XV դարերի արևմտյան հերձվածները։
60. Միարարական շարժումները Կիլիկյան Հայաստանում։ Ներսես Լամբրոնացի։
61. Խաչակրաց IV արշավանքը և Լատինական կայսրության ու պատրիարքության ստեղծումը։ Միարարական քաղաքականություն։
62. Հայ եկեղեցին XII-XVII դարերում։
63. Ռեֆորմացիոն շարժումը։ Լյութերական ռեֆորմացիան։ Կալվինական ռեֆորմացիան։ Անգլիկան եկեղեցին։
64. Կաթոլիկյան ռեֆորմացիա (հակառեֆորմացիա)։ Կաթոլիկ եկեղեցին XVIII դարում։ Կաթոլիկ եկեղեցին XIX դարում։ Վատիկանի I տիեզերական ժողովը։
65. Հայոց եկեղեցին XVIII դարում և XIX դարի 30-50-ական թվականներին։ Հովհաննես Կարբեցի, «Պոլոժենիե» (1836 թ.)։ Ներսես Աշտարակեցի։
66. Հայոց եկեղեցու ազգապահպան գործունեությունը XIX դարի վերջին և XX դարի սկզբներին։ Գևորգ Դ Կոստանդնուպոլսեցի, Խրիմյան Հայրիկ։
67. Բարենորոգչական նախաձեռնությունները Հայոց եկեղեցում XIX դարի վերջին և XX դարի առաջին քառորդին։ Մաղաքիա արք. Օրմանյան։
68. Հայոց եկեղեցին Մեծ Եղեռնի տարիներին։ Հայոց եկեղեցին առաջին Հանրապետության շրջանում։ Գևորգ Ե Սուրենյանց։
69. Հայոց եկեղեցին խորհրդային իշխանության առաջին տասնամյակներին։ Խորեն Ա Մուրադբեկյան։

70. Հայոց եկեղեցին XX դարի 40-80-ական թվականներին։ Մեծ հայրենադարձը։ Գևորգ Զ Չորեքչյան և Գարեգին Ա Հովսեփյան։ Վազգեն Ա Պալճյան։
71. Հայոց եկեղեցին XX դարի վերջին և XXI դարի սկզբին։ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսության հարաբերությունները Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության հետ։
72. Մխիթարյանների հայ կաթոլիկ միաբանության հիմնադրումը և նրա գիտական ու մշակութային գործունեությունը։
73. Հայ Կաթողիկե և Հայ Ավետարանական եկեղեցիների կազմավորումը և գործունեությունը։ Հայոց եկեղեցին և սփյուռքահայությունը։
74. Երուսաղեմի հայոց պատրիարքությունը (պատմական համառոտ ակնարկ)։
75. Կ. Պոլսի հայոց պատրիարքությունը (պատմական համառոտ ակնարկ)։

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ (75 ՀԱՐՑ)

76. Աստվածաբանության արդի հիմնախնդիրները
77. Արդի քրիստոնյա աշխարհը և էկումենիկ շարժումը։
78. Եկեղեցու հովվական և սոցիալական ծառայությունը։ Եկեղեցական իշխանություն։
79. Հայոց տոնացույցը։ Հայոց թվականության համակարգերը։ Հայոց Մեծ և Փոքր թվականներ։
80. Կանոնական իրավունք։ Հայոց կանոնական իրավունքը, սկզբնավորումը, աղբյուրները և պատմական զարգացումը։ Հայոց կանոնաիրավական հուշարձանները։
81. Արևելյան եկեղեցու հայրերի և վարդապետների մատենագրությանը։
82. Հայ Եկեղեցին և Սփյուռքը
83. Կրոնի սոցոլոգիան իբրև առարկա։
84. Կրոնի սոցիալական գործառույթները։
85. Կրոնական կազմակերպությունների տիպաբանությունը։
86. Կրոնի հոգեբանությունը որպես գիտություն։
87. Կրոնական հավատ։
88. Կրոնական փորձ, միստիկական փորձի դասական տեսությունները։
89. «Կանոնագիրք Հայոց» ժողովածուի կազմումը։ Հովհաննես Օձնեցի Հայոց կաթողիկոսի խմբագրությունը։

90. «Կանոնագիրք Հայոց» ժողովածուում ներառված Տիեզերական ժողովների կանոնները
91. Հայոց Եկեղեցու վարդապետական հիմնադրույթները: Հավատո Հանգանակ
92. Վաղ Եկեղեցու խորհրդապաշտական աստվածաբանության գլխավոր ուղղություն-ները
93. Ապոֆատիկ և կատաֆատիկ աստվածաբանություն
94. Հայ միջնադարյան կերպարվեստի աստվածաբանությունը
95. Հայ միջնադարյան ճարտարապետության աստվածաբանությունը
96. Հայ Եկեղեցու աստվածաբանությունը շարականներում և տաղերում
97. Ներփակություն հասկացությունը: Էզոթերիզմ և էկզոթերիզմ:
98. Կրոնի ֆենոմենոլոգիայ:
99. Կինը և կրոնը:
100. ՀՀ Սահմանադրությունը, ՀՀ «Խղճի ազատության և կրոնական կազմակերպություն-ների մասին» և «Հայաստանի Հանրապետության և Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու մասին» օրենքները և Հայոց եկեղեցին:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Աճէմեան Շահէ արք., Հայերէն Աստուածաշունչը (հայագիտական ուսումնասիրութիւններ), Երևան, 2006:
2. Աճէմեան Շահէ արք., Մեր հաւատքը. Հաւատոյ հանգանակ, Դաւանանք Հայ Եկեղեցւոյ, Ս. Էջմիածին, 2001:
3. Ազնաւորեան Զարեհ արք., ԶԱստուած տեսնել, կազմող՝ Յակոբ Քորթմոսեան, Երեւան, 2014:
4. Անուշավան եպս. Ժամկոչյան, Հ. Վ. Հովհաննիսյան, Պ. Ա. Բարսեղյան, Գ. Ա. Սարգսյան, Կրոնագիտություն, Մաս 1, Կրոնագիտության ներածություն, Երևան, 2020:
5. Բարսեղյան Պ., Վաղ հավատալիքներն ու դիցաբանությունը Հայաստանում, Երևան, 2015:
6. Գարեգին Ա. Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, Կրոնական, Աստվածաբանական և Հայագիտական երկեր, Գ հատ., թիւ 5, Կանադա, 2005:
7. Գարեգին Ա, Քաղկեդոնի ժողովը և հայոց եկեղեցին, Ը հ., Նյու Յորք, 2012:
8. Դիոնիսիոս Արեոպագացի, Աստվածաբանական երկեր, Երևան, 2013:
9. Կանոնագիրք Հայոց, աշխատ. Վ. Հակոբյանի, Երևան, 1961 թ.:
10. Հայոց եկեղեցին վաղ միջնադարի քաղաքական խաչուղիներում, Վաղարշապատ, 2004:
11. Հովհաննիսյան Ա., Հայոց եկեղեցին կիլիկյան շրջանում, Երևան, 2019:
12. Մելիք-Թանգյան Ն., Եկեղեցական իրավունքը, Էջմիածին, 2011:
13. Մխիթար Գոշ, Գիրք Դատաստանի, աշխատ.՝ Խ. Թորոսյանի, Երևան, 1975:
14. Պետրոսյան Եզնիկ վրդ., Հայ Եկեղեցու քրիստոսաբանությունը, Ս. Էջմիածին, 2016:
15. Վարդապետություն Սուրբ Գրիգորի, Սբ. Էջմիածին, 2007:
16. Տեր-Միքելյան Ա., Հայաստանեայց Սուրբ Եկեղեցու Քրիստոնեականը, Սբ. Էջմիածին, 2007:
17. Քյոսեյան Հ., Եկեղեցու հայրեր, վարդապետներ (IV-VIIIդդ.), Եր., Մագաղաթ, 2007:
18. Гараджа В.И. Социология религии. М., 2005.
19. История религии (учеб. под общ. ред. И. Н. Яблокова) Т. 1-2. М., 2007.

20. Классики мирового религиоведения. Антология. Т.1, М. 1996.Лебедев В. Ю., Религиоведение; учебник для бакалавров, М. 2013.
21. Основы религиоведения (учеб. под общ. ред. И. Н. Яблокова) М., 2005.
22. Религия и общество: Хрестоматия по социологии религии, М., 1994-1996.
23. Религиоведение, (учеб. Под общ. Ред. М. М. Шахнович), СПб, 2012.
24. Яблоков И. Н. Религиоведение. М. 2004.
25. Религиоведение. Энциклопедический словарь, (сост. и общ. ред.: Забияко А. П., Красников А. Н., Элбакян Е. С.). М., 2006.